

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра політології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**щодо організації самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПОЛІТОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ШКОЛІ
для студентів денної (заочної; денно-заочної) форми навчання**

галузь знань - 05 «соціальні поведінкові науки»
напрямок підготовки - 052 «політологія»

УДК 321
ББК 66.0

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни циклу соціально-гуманітарної підготовки «Методика викладання політології у вищій школі» для магістрів денної (заочної, денно-заочної) форми навчання спеціальності «Політологія» / Укл. І.І.Ломака. – Івано -Франківськ., ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2018. – 26 с.

Рецензенти:

О. І. Липчук - кандидат політичних наук, доцент кафедри політології ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Т. З. Слободян – кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету історії і політології (протокол № 8 від 27 червня 2018 р).

© Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника, 2018

Пояснювальна записка

«Методика викладання політології у вищій школі» є однією з базових навчальних дисциплін для студентів-політологів, яка формує фахову спрямованість політологічної освіти, що отримують студенти спеціальності «Політологія» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Даний курс сприяє поліпшенню практичної пристосованості фахівців-політологів до умов ринку праці. Основи політологічних та педагогічних знань, що є базовими елементами даного курсу, покликані допомогти зрозуміти суть процесів, що відбуваються в політичній сфері суспільства, і визначити своє місце в політичному житті суспільства. Курс спрямований на формування навиків викладацької та педагогічної діяльності в галузі політичних наук.

Метою вивчення навчальної дисципліни є пізнання закономірностей навчального процесу у вищій школі; формування таких складових психолого-педагогічної компетенції, як психологічна, операційно-методична, конструктивно-проективна, оцінювання й контролю, експертно-аналітична, науково-дослідна, методично-виховна, системи психолого-педагогічних знань, які сприятимуть ефективності професійної діяльності, підвищенню психологічної культури викладачів і студентів ВНЗ.

Дисципліна «Методика викладання політології у вищій школі» розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки магістрів. Для успішного здійснення ними професійної педагогічної діяльності необхідними є знання з дидактики, методики викладання у вищій школі; володіння спеціально-предметною та психолого-педагогічною компетенцією.

Важливою складовою частиною навчального процесу у ВНЗ є самостійна робота студентів. Без активної пізнавальної діяльності неможливе формування повноцінних знань, умінь, навичок, розвиток здібностей. Самостійна робота студентів передбачає творче осмислення отриманих знань.

Метою організації самостійної роботи студентів є закріплення і розширення знань і умінь, отриманих на аудиторних заняттях, читання і освоєння основної та додаткової літератури з дисциплін, що вивчаються, розвиток пізнавальних здібностей, творчої активності та ініціативності студентів. Різні форми самостійної роботи прищеплюють навички організованості, самодисципліни, готовності повсякденно і планомірно працювати з підручниками та навчальними посібниками, першоджерелами та періодичною літературою.

Самостійна робота з дисципліни «Методика викладання політології у вищій школі» призначена для здійснення наступних цілей:

- закріплення психолого-педагогічних знань і умінь, отриманих в рамках аудиторної роботи;
- розширення та поглиблення знань з навчальної дисципліни;
- формування умінь та навичок роботи з навчальною і науковою літературою, вміння аналізувати текст, виділяти в ньому головне, конспектувати;
- освоєння умінь психолого-педагогічного дослідження;
- формування інтересу до психічних проявів людини, педагогічної науки, майбутньої педагогічної діяльності;
- розвиток таких особистісних якостей, як організованість, самостійність, творчість;
- освоєння умінь самопізнання і саморозвитку.

У методичних рекомендаціях викладено основні матеріали, які можуть бути корисні студенту магістру при самостійному опрацюванні теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни циклу соціально-гуманітарної підготовки «Методика викладання політології у вищій школі»

Нормативно-правова база організації самостійної (індивідуальної) роботи студента

Організація самостійної (індивідуальної) роботи студента в університеті базується на таких документах:

- Закон України "Про вищу освіту" від 01.07.2014р., Державній національній програмі «Освіта». Україна XXI століття. (Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.93р., № 896); Законі України «Про вищу освіту» (№ 327, 21573/2002 від 17 січня 2002 року), Положенні про державний вищий заклад освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 5.09.1996 р., № 1074);

- Рішенні колегії МОН України: Концептуальні засади гуманітарної освіти в Україні (вища школа) (рішення № 13/ 4-8 від 27.12.95 р.); «Про проведення педагогічного експерименту щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації» (рішення №5/5-4 від 24.04.03р.).

Наказах МОН України: № 161 від 02.06.1993 р. «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах»; №450 від 07.08.2002 р. «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів»; № 48 від 23.01.2004 р «Про проведення педагогічного експерименту з кредитно-модульної системи організації навчального процесу», «Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців»; №49 від 23.01.2004 р. «Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки»; №774 від 30.12.2005 р. «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу»; У Положенні враховано також положення міжнародних конвенцій, декларацій і рекомендацій ЮНЕСКО, Міжнародної організації праці та Європейського фонду освіти з неперервної освіти як світової тенденції.

- «Методичні рекомендації до змісту та організації самостійної роботи» Схвалено на засіданні Науково-методичної ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 23 квітня 2013 р. (протокол № 3)

Організація самостійної роботи студента

Самостійна робота студентів включає такі види робіт.

I. Навчальна самостійна робота.

1. Підготовка до лекцій.

Самостійна підготовка до лекцій полягає в огляді конспекту відповідної теми лекції (якщо вона читалася по даній темі), читанні відповідного розділу підручника та першоджерела, підбір прикладів, ситуацій, рішення психологічних завдань, складання кросвордів, схем, виконання навчальних і психологічних тестів і інші завдання, які будуть описані нижче.

2. Читання навчальної та наукової літератури.

В даний час є велика кількість підручників з політології, психології та педагогіки. У кожному з них виражається певна позиція автора відносно рівня і специфіки викладу окремих розділів, тем. Це приводить до того, що певні питання можуть бути взагалі не включені в підручник. Щоб уникнути небажаних прогалин у засвоєнні курсу, при читанні підручника слід орієнтуватися на джерело. Під час читання наукової літератури рекомендовано робити конспект.

Конспект - це стислий виклад досліджуваного матеріалу. Основні ідеї, положення і докази викладаються в порядку їх висвітлення в досліджуваному джерелі. Перед конспектуванням відбувається первинне читання джерела і лише після того, як текст зрозумілий, його слід конспектувати. Рекомендується писати конспект лише на одній стороні аркуша.

Для засвоєння матеріалу існує кілька способів. Найвідоміший - це просте повторення, коли матеріал відтворюється кілька разів. Інший спосіб - розумова обробка матеріалу, яка передбачає зіставлення нових даних з уже відомими, їх оцінювання, осмислення зв'язків між явищами, поняттями, категоріями. Така робота дозволяє засвоїти його на більш якісному рівні. Цьому сприяє складання структурно-логічних схем.

3. Підготовка контрольної роботи або реферату.

При підготовці індивідуального завдання необхідно:

- вибрати тему;
- підібрати необхідну літературу по темі і глибоко вивчити її;
- добре продумати і скласти детальний план;
- виділити основні положення в досліджуваних джерелах;
- підтвердити прикладами з тексту;
- подумати над правильністю і доказовістю висунутих в джерелах положень;
- узагальнити вивчений матеріал відповідно до наміченого плану;
- зробити висновки;
- підготувати необхідні до роботи особисті спостереження, приклади, ілюстрації.

При роботі над доповіддю студент, крім рекомендованої літератури, повинен самостійно підібрати інші джерела з обраної ним теми.

II. Наукова самостійна робота.

1. Навчально – дослідна робота, що охоплює:

- Написання есе;
- Написання магістерської роботи.

2. Науково – дослідна робота, що охоплює:

- написання наукових статей;
- участь у наукових конференціях;
- робота в студентських наукових гуртках та проблемних групах;
- участь у конкурсах студентських наукових робіт.

Основними формами контролю самостійної роботи студентів є:

- усне опитування на семінарських заняттях;
- письмові контрольні роботи;
- співбесіди на індивідуальних заняттях;
- перевірка персональних опорних конспектів.

Тематичний план самостійної роботи з навчальної дисципліни.

№ п/п	Теми і зміст розділів, які виносяться на самостійне опрацювання студентами	Обсяг СРС при самостійному опрацюванні
----------	---	--

		розділів дисципліни (ак. год.)
1	Сучасний розвиток освітніх інституцій.	6
2	Європейська освітня інтеграція .	6
3	Педагогічна комунікація.	6
4	Поняття про методи, форми та прийоми навчання у вищій школі.	6
5	Технологія та техніка організації та проведення семінарів, практичних, індивідуальних занять .	10
6	Методика підготовки та проведення лекцій з політичних наук.	10
7	Дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю.	6
Всього СРС при самостійному опрацюванні розділів		60

Завдання для самостійної роботи при вивченні дисципліни «Методика викладання політології у вищій школі»

Тема 1. Сучасний розвиток освітніх інституцій. (6 год.)

Завдання для підготовки

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Дайте відповіді на запитання.

1. Закон України «Про вищу освіту»: галузеві стандарти.
2. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах: нормативно-правова база організації навчального процесу, форми організації навчання, навчальний час студента, робочий час викладача, форми навчання.
3. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів.
4. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти: навчальний план, навчальна програма, підручник, методичні рекомендації.
5. Зміст стандартизації і гуманізації вищої професійно-педагогічної освіти на рівні навчальних планів і програм.
6. Зміст, керівництво, форми методичної роботи у вищому навчальному закладі.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати реферат відповідно до індивідуального завдання.

Література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. – К.:Либідь, 1998. – С.455-469.
2. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С.206-231.
3. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – С.126-134.
4. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. Доп. та перероблене.. – Суми, СумДПУ, 2009. – 122 с. Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.
5. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. - К.: ЧП, 2007. - 211 с.

6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – С.117-126 (Альма-матер).
7. Закон України "Про вищу освіту" 1.07.2014р. // <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>

Тема 2. Європейська освітня інтеграція. (6 год.)

Завдання для підготовки

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Дайте відповіді на запитання.

1. Причини запровадження Болонської концепції.
2. Мета і принципи Болонського процесу.
3. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні.
4. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти.
5. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати реферат відповідно до індивідуального завдання.

Література

1. Державна національна програма „Освіта” (Україна XXI століття). – К., 1994
2. Закон України "Про вищу освіту" 1.07.2014р. // <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>
2. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. Випуск 1. – К.: УАЗТ, 2003. – 420 с.
3. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: «ЕксОб», 1999. – С. 199-205.
4. Сисоева С.О., Поясок Т.Б. Психологія та педагогіка: Підручник для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання. – Вид. 2-ге, доп., випр.. – Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2008. – С. 227-232.
5. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 70-79.
6. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Академвидав, 2003. – С. 436-515.

Тема 3. Педагогічна комунікація. (6 год.)

Завдання для підготовки

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Дайте відповіді на запитання.

1. Сутність педагогічного спілкування.
2. Особливості, функції педагогічного спілкування.
3. Структура педагогічного спілкування.

4. Стиль та моделі педагогічного спілкування викладача і студента.
5. Бар'єри та ускладнення у процесі комунікації.
6. Педагогічні конфлікти, їх види і причини виникнення.
7. Розв'язання та усунення педагогічних конфліктів.
8. Засоби професійно-педагогічної комунікації: вербальні, невербальні, комп'ютерні.
9. Формування комунікативної культури викладача і студента.
10. Правила педагогічного спілкування.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати реферат відповідно до індивідуального завдання.

Література

1. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – С. 113-209 (Альма-матер).
2. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. Доп. та перероблене.. – Суми, СумДПУ, 2009. – 122 с. Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.
3. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. - К.: ЧП, 2007. - 211 с.
4. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – С. 344-3348 (Альма-матер).
5. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки: Посібник. – К.: Академвидав, 2003. – С. 70-79.
6. Філоненко М.М. Психологія спілкування. підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – С. 151-183.
7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).

Тема 4. Поняття про методи, форми та прийоми навчання у вищій школі. (6 год.)

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Дайте відповіді на запитання.

1. Визначте пріоритетність знання предмету чи володіння методикою викладання, вміння переконливо викладати свої думки тощо?
2. Запропонуйте позитивні нововведення у ВШ, оцініть їх можливі переваги та недоліки.
3. Поняття педагогічної технології.
4. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні, практичні.
5. Методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий (евристичний), пошуковий (дослідний).
6. Методи навчання за логікою передачі інформації: індуктивний, дедуктивний.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати реферат відповідно до індивідуального завдання.

Література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. – К.:Либідь, 1998. – С.476-497.
2. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. Доп. та перероблене.. – Суми, СумДПУ, 2009. – 122 с. Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.

3. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. - К.: ЧП, 2007. - 211 с.
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С.270-291. – ISBN 978-966-364-820-0
5. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі.- К., 2000.
6. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – С.148-153.
7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – С.213-231 (Альма-матер).

Тема 5. Технологія та техніка організації та проведення семінарів, практичних, індивідуальних занять . (10 год.)

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Дайте відповіді на запитання.

1. Поняття та типи семінарських, практичних (лабораторних) занять.
2. Традиційні та нетрадиційні семінарські, практичні (лабораторні) заняття.
3. Основні функції семінарських занять: поглиблення, конкретизація,
4. Структура та план-конспект семінарського, практичного заняття в традиційній формі.
5. Структура та план-конспект семінарського, практичного заняття в активній формі. Карта оцінки практичного (семінарського) заняття.

II. Розробити семінарське заняття із обраної теми навчальної дисципліни «Політологія» (за вибором студента). (Теми додаються).

Література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. – К.:Либідь, 1998. – С.476-497.
2. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. Доп. та перероблене.. – Суми, СумДПУ, 2009. – 122 с. Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.
3. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. - К.: ЧП, 2007. - 211 с.
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С.270-291. – ISBN 978-966-364-820-0
5. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі.- К., 2000.
6. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – С.148-153.
7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – С.213-231 (Альма-матер).

Тема 6. Методика підготовки та проведення лекцій з політичних наук. (10 год.)

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Дайте відповіді на запитання.

1. Розкрийте зміст основних класифікацій форм організації навчального процесу у вищій школі.
2. Лекція як форма навчання і виховання студентів.
3. Визначите основні функції вузівської лекції.
4. Обґрунтуйте необхідність використання різних видів лекцій у викладанні дисциплін.
5. Охарактеризуйте основні дидактичні принципи відбору і викладення матеріалу лекцій.
6. У чому полягають мета та функції вузівської лекції?
7. Обґрунтуйте, в чому полягає специфіка лекційних спецкурсів.

II. Розробити конспект лекційного заняття із обраної теми навчальної дисципліни «Політологія» (за вибором студента). (Теми додаються).

Підготувати мультимедійну презентацію.

Література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. – К.:Либідь, 1998. – С.476-497.
2. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. Доп. та перероблене.. – Суми, СумДПУ, 2009. – 122 с. Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.
3. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. - К.: ЧП, 2007. - 211 с.
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С.270-291. – ISBN 978-966-364-820-0
5. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі.- К., 2000.
6. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – С.148-153.
7. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – С.213-231 (Альма-матер).

Тема 7. Дидактичні основи управління навчально-творчою діяльністю. (6 год.)

Завдання для підготовки

I. З метою узагальнення вивченого, успішного виконання вправ, психологічних та контрольних тестів, опрацювавши конспект та рекомендовану літературу, знати відповіді на запропоновані запитання.

Дайте відповіді на запитання.

1. Сутність і значення самостійної роботи студентів.
2. Види самостійних робіт і педагогічне керівництво ними. Труднощі їх організації.
3. Загальні засади науково-дослідної роботи студентів.
4. Види і форми науково-дослідної роботи студентів.
5. Вимоги і методичні рекомендації щодо написання і захисту магістерської роботи.
6. Методика організації і проведення індивідуальних занять, консультацій.
7. Методика організації і проведення навчальної і виробничої практики студентів.
8. Навчально-методичне забезпечення самостійної навчально-пізнавальної діяльності, науково-дослідної й індивідуальної роботи, індивідуальних занять, консультацій, навчальної і виробничої практики студентів.

II. Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати реферат відповідно до індивідуального завдання.

Література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. – К.:Либідь, 1998. – С.476-497.
- 2.Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – С.270-291. – ISBN 978-966-364-820-0
- 3.Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - з-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – С.148-153.
- 4.Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – С.213-231 (Альма-матер).
- 5.Ярощук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: Навчальний посібник. – Луцьк, 2010. – 308с.

Орієнтовані теми лекційних та семінарських занять з політології для самостійних розробок конспектів навчальних занять студентами.

1. Політологія як наука і навчальна дисципліна.
2. Політика як соціальне явище.
3. Виникнення і розвиток світової політичної думки.
4. Генеза політичної думки в Україні.
5. Сутність і технологія політичної влади.
6. Суспільство і влада.
7. Особливості структури і функціонування політичної системи суспільства.
8. Політична система України.
9. Політична організація суспільства.
10. Держава – суть, структура, функції та форми.
11. Держава та її інститути. Громадянське суспільство.
12. Політичні партії та партійні системи.
13. Громадсько – політичні об'єднання і рухи. Громадянське суспільство.
14. Політичні режими.
15. Політична культура.
16. Політична свідомість.
17. Політичні ідеології: історія і сучасність.
18. Основні ідейно- політичні течії сучасності.
19. Політична еліта.
20. Політичне лідерство.
21. Особистість в політичному процесі.
22. Політичні відносини й політична діяльність.
23. Вибори та виборчі системи.
24. Виборча система України.
25. Соціально- етнічні спільності й етнополітика.
26. Політичні конфлікти і кризи, шляхи їх подолання.
27. Політичний розвиток і модернізація.

28. Світова політика та геополітика.
29. Міжнародні відносини і світовий політичний процес.
30. Україна в сучасному геополітичному просторі.
31. Демократія в політичному житті сучасного світу.
32. Політичні технології.
33. Політичний маркетинг.
34. Політичний менеджмент.
35. Політичне прогнозування.
36. Політична комунікація.
37. Політика і засоби масової інформації.
38. Політичне маніпулювання.
39. Політичний процес.
40. Політичні рішення.
41. Політика і релігія.
42. Політика і мораль.
43. Політика і право.
44. Етнонаціональні відносини в політичному житті суспільства.
45. Глобальні проблеми сучасності і їх політичний вимір.

**Тематика рефератів з навчальної дисципліни
«Методика викладання політології у вищій школі»**

1. Сучасні проблеми вищої освіти та шляхи їх вирішення.
2. Основні напрями реформування вищої освіти за законом «Про вищу освіту» (2014р.)
3. Приватна вища освіта в Україні: стан та перспективи розвитку.
4. Становлення багаторівневої системи підготовки кадрів в університеті.
5. Структура дидактичної системи навчального процесу.
6. Дидактичні принципи навчання та їх розпиток.
7. Професійна майстерність викладача.
8. Контроль якості викладання дисциплін управлінського циклу.
9. Диференціація контролю знань, умінь і навичок студентів.
10. Комплексний аналіз якості підготовки кадрів за результатами контролю.

11. Навчально-методична документація кафедри: нормативна, планова, методична, навчальна, звітно-інформаційна.
12. Розроблення часткових методик викладання навчальних дисциплін.
13. Інноваційні технології навчання у вищій школі.
14. Психологія взаємовідносин студентів і викладачів при аудиторній роботі.
15. Проблеми уваги у студентській аудиторії.
16. Впровадження модульно-рейтингової технології навчання.
17. Індивідуальна робота в умовах групового навчання.
18. Засоби навчання. ТЗН у навчальному процесі.
19. Самостійна робота студентів у процесі навчання.
20. Мотивація і стимули відмінного навчання студентів і ефективної роботи викладачів.
21. Педагогічні експерименти. Передовий досвід у навчальному процесі.
22. Методи активізації навчання та організація їх впровадження.
23. Організація процесу самоуправління навчально-творчою діяльністю.
24. Альтернативні системи навчання. Пошук шляхів удосконалення економічної освіти.
25. Взаємодія суб'єктів педагогічного процесу.
26. Підходи до розробки змісту освіти.
27. Загальне та особливе у методах виховання і освіти.
28. Освітні технології педагогіки маніпуляції.
29. Освітні технології педагогіки підтримки.
30. Діагностика і проектування освітнього середовища.
31. Зміст стандартизації і гуманізації вищої професійно-педагогічної освіти на рівні навчальних планів і програм.
32. Методична концепція лекційного курсу.
33. Методика проведення спецсемінарів як форми організування навчання у вищому навчальному закладі.
34. Методика проведення факультативів як форми організування навчання у вищому навчальному закладі.
35. Методика проведення спецкурсів форми організування навчання у вищому навчальному закладі.
36. Методика організації і проведення індивідуальних занять, консультацій.
37. Методика організації і проведення навчальної і виробничої практики студентів.
37. Основні принципи контролю й оцінки знань.
38. Методика використання проблемного навчання.

39. Internet – технології в освіті.

40. НМК з навчальної дисципліни.

Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання політології у вищій школі» є написання реферату за вище вказаними темами та підготовка конспектів лекційних та семінарських занять з політології..

Захист реферату відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

Зважаючи на креативний характер навчальної дисципліни можна запропонувати й інші **види індивідуальної роботи:**

1. Психологічний портрет майбутнього фахівця.
2. Презентація наукового фільму з методики викладання у вищій школі.
3. Презентація першоджерел.
4. Презентація наукової статті.
5. Написання наукової статті для публікації.
6. Підготовка виступу на студентську конференцію.

Вимоги до оформлення контрольної роботи.

(для студентів заочної форми навчання).

Здобуваючи фах, студенти заочної форми навчання в університеті засвоюють основні положення низки гуманітарних дисциплін, серед яких вагоме місце належить навчальній дисципліні «Методика викладання політології у вищій школі». В процесі вивчення предмету і підготовки до іспитової сесії, ви зобов'язані написати контрольну роботу, тему якої повинні вибрати з даної тематики. В ній вам запропоновано 30 варіантів тем, які охоплюють матеріал курсу.

Згодом слід уважно проаналізувати назву вибраної теми, план до неї і рекомендовану літературу, список якої знаходиться в кінці даної методички. Пошук необхідних джерел і сторінок до них, на яких знаходиться потрібний для вас матеріал, здійснійте самостійно згідно списку, який опубліковано після плану роботи і слова «література».

Контрольна робота для студентів заочної форми навчання представляє собою самостійну письмову роботу, метою якої є більш глибоке засвоєння навчального матеріалу з курсу «Методика викладання політології у вищій школі».

Виконання контрольної роботи прищеплює навички самостійної дослідницької роботи: цілеспрямоване вивчення спеціальної літератури, оперування основними поняттями науки.

Написання контрольної роботи на заочній формі навчання є обов'язковим при вивченні курсу і передбачено навчальним планом. Її результат впливає на оцінку знань студента.

Контрольна робота виконується в обсязі 12-15 сторінок друкованого тексту формату А4, 14 шрифтом через 1,5 інтервал (MS Word). Вона повинна бути акуратно оформлена, написана грамотною, літературною мовою і включати в себе: розгорнутий план, виклад змісту, список використаної літератури.

Кожен пункт плану є цілком самостійною частиною цілісної роботи і розкривається в окремому розділі. Кожний розділ слід починати обов'язково вказавши його назву. Завершувати розгляд питання слід висновками, які узагальнюють викладене та дозволяють зробити логічний перехід до наступного питання. У роботі можуть бути використані таблиці, діаграми, схеми. В кінці роботи наводиться список використаної літератури.

Варіант контрольної роботи вибирається відповідно до останньої цифри номера залікової книжки.

Робота повинна бути представлена на перевірку не пізніше, ніж за два тижні до початку екзаменаційної сесії. Після чого вона повертається студенту з оцінкою та зауваженнями викладача.

При позитивній оцінці роботи студенту необхідно пройти співбесіду по темі контрольної роботи. На захисті необхідно мати при собі роботу і рецензію. У разі негативної оцінки контрольна робота повинна бути перероблена. Студент, який не отримав позитивної оцінки за контрольну роботу до заліку не допускається. Робота повинна бути підписана із зазначенням дати виконання.

Недотримання зазначених вимог або незадовільне утримання роботи можуть бути підставою для повторного виконання роботи за варіантом, вказаним викладачем.

Оцінка контрольної роботи знижується при виявленні в ній одного або кількох з наведених нижче недоліків:

- відсутність плану роботи;
- відсутність списку використаної літератури;
- занадто коротке або, навпаки, занадто докладне розкриття одного з питань, що порушує логіку розповіді;
- дослівне або майже дослівне переписування цілих розділів, глав або параграфів книги або статті;
- заміна зв'язного викладу конспектом або тезами;
- відсутність чіткої структури та логіки у викладі;
- неточне цитування та / або відсутність посилань на використану літературу.

Перелік варіантів контрольних робіт

з дисципліни «Методика викладання політології у вищій школі»

Варіант 1.

1. Сутність понять «педагогіка» і «педагогіка вищої школи».
2. Основні компоненти педагогічного професіоналізму.

Варіант 2.

1. Функції педагогіки як науки.
2. Основні категорії дидактики вищої школи.

Варіант 3.

1. Основні категорії педагогіки.
2. Головні умови соціальної адаптації студентів в освітньому закладі.

Варіант 4.

1. Сутність поняття «педагогічна система».
2. Підходи до оцінки знань, умінь та навичок студентів.

Варіант 5.

1. Характеристика основних типів вищих навчальних закладів в Україні.
2. Сутність поняття дидактика вищої школи.

Варіант 6.

1. Сутність понять об'єкт, предмет, мета дослідження.
2. Характеристика основних функцій контролю знань, умінь та навичок студентів.

Варіант 7.

1. Характеристика теоретичних методів дослідження.
2. Методи і форми організації контролю знань, умінь та навичок студентів у вищому педагогічному закладі освіти.

Варіант 8.

1. Сутність професійної педагогічної діяльності.
2. Основні види самостійної дослідницької роботи студентів у вищому навчальному закладі.

Варіант 9.

1. Характеристика основних напрямків діяльності викладачів вищого навчального закладу.
2. Сутність понять контроль, оцінка, облік знань, умінь та навичок та їх взаємозв'язок.

Варіант 10.

1. Характеристика педагогічної культури викладача вищого навчального закладу.
2. Сутність різних видів перевірки ефективності пізнавальної діяльності студентів.

Варіант 11.

1. Спілкування як компонент професійної педагогічної діяльності.
2. Провідні форми навчання.

Варіант 12.

1. Основні шляхи становлення студента як суб'єкта педагогічної діяльності.
2. Лекція XXI століття: історія і реалії сучасності.

Варіант 13.

1. Виховання як соціально-особистісне явище.
2. Основні методи емпіричного і теоретичного рівнів дослідження.

Варіант 14.

1. Зміст і структура виховної діяльності у вищому навчальному закладі.
2. Сучасні педагогічні технології.

Варіант 15.

1. Роль і значення куратора академічної групи.
2. Характеристика основних моделей освіти.

Варіант 16.

1. Сутність на взаємозв'язок понять «освітні технології», «педагогічні технології».
2. Роль класичних університетів у розвитку вітчизняної науки і культури.

Варіант 17.

1. Специфіка модульно-рейтингової технології.
2. Система ступеневої професійної освіти як умова професійного ставлення майбутнього викладача політолога.

Варіант 18.

1. Професійно-педагогічна підготовка майбутнього викладача політології.
2. Основні етапи розвитку педагогічної освіти в Україні.

Варіант 19.

1. Індивідуально-креативний підхід до професійної готовності майбутнього викладача політології.
2. Характеристика основних моделей освіти.

Варіант 20.

1. Роль семінарських занять у процесі викладання політології.
1. Провідні форми навчання.

Варіант 21.

1. Основні умови формування творчого педагогічного потенціалу студентів.
2. Методика читання лекції. Типові недоліки.

Варіант 22.

1. Інформаційно-комунікативна взаємодія у підсистемі «викладач-студент-науковець».
2. Роль і значення куратора академічної групи.

Варіант 23.

1. Суб'єктна активність студента у площині психолого-педагогічної підготовки.
2. Провідні форми навчання.

Варіант 24.

1. Критерії та рівні сформованості творчого педагогічного потенціалу майбутнього викладача.
2. Форми активізації навчального процесу.

Варіант 25.

1. Передумова формування творчого потенціалу майбутнього викладача.
2. Етапи і форми педагогічного проектування.

Варіант 26.

1. Варіативність у навчанні – умова індивідуального розвитку студента і викладача.
2. Класифікація технологій навчання вищої школи.

Варіант 27.

1. Творчий педагогічний потенціал майбутнього викладача як психолого-педагогічний феномен.
2. Інтенсифікація навчання і проблемне навчання.

Варіант 28.

1. Основні напрями становлення професійно-педагогічної підготовки майбутнього викладача.
2. Активні форми навчання.

Варіант 29.

1. Професійно-педагогічна готовність майбутнього викладача до творчої педагогічної діяльності.
2. Евристичні технології навчання.

Варіант 30.

1. Середовище життєтворчості суб'єктів професійно-педагогічної освіти.
2. Технології розвивального навчання.

Питання до заліку.

1. Методологічні аспекти організації сучасної вищої освіти.
2. Особливості розвитку студентської молоді, врахування їх у навчально-виховному процесі вищої школи.
3. Особливості адаптації студентів до навчально-виховного процесу у вищій школі.
4. Організаційно-педагогічні основи діяльності вищого навчального закладу за Законом України “Про вищу освіту”.
5. Психологічні аспекти навчального процесу у закладах вищої освіти.
6. Формування у студентів внутрішньої мотивації навчання.
7. Підходи до організації навчального процесу у вищій школі, його структура.
8. Принципи навчання у вищій школі.
9. Формування у студентів розумових дій, спеціальних і загальних навчальних умінь.
10. Особливості, моделі, структура змісту вищої освіти.
11. Підходи до відбору змісту навчального курсу у вищій школі.
12. Особливості побудови навчальних планів та програм.
13. Шляхи формування позитивного ставлення студентів до навчальної інформації.
14. Сучасні технології навчання у вищій школі.
15. Педагогіка співробітництва та особистісно-орієнтована педагогіка у вищій школі.
16. Лекція – одна з провідних форм навчання у вищій школі. Види лекцій (класична, інтерактивна), їх структура, вимоги до проведення лекційних занять у порівнянні поглядів відомих учених-педагогів.
17. Семінарське, практичне, лабораторне заняття.
18. Педагогічне консультування, майстер-класи.
19. Проектна форма навчання.
20. Методи навчання.
21. Використання інтерактивних форм і методів навчання, їх різновиди (практикум, тренінги, мистецько-ігрові форми навчання, методи наративу: розповіді, описи, автобіографічні, життєві історії, майстер-класи, педагогічне консультування).
22. Освітні інноваційні технології в системі вищої школи України.
23. Поняття «освітня інновація».
24. Сутність та особливості розвивального навчання студентів.
25. Застосування активних методів навчання у вищій школі.
26. Методи формування мислення студентів у єдності з іншими методами навчання.
27. Розвиток критичного та творчого мислення студентів.

28. Слабкі та сильні сторони лекцій у вищій школі, вимоги та рекомендації щодо її проведення.
29. Структура лекції, її типи, критерії оцінки її ефективності.
30. Семінарські та практичні заняття у вищій школі, умови ефективності їх проведення
31. Типи семінарських та практичних занять, критерії аналізу їхньої організації.
32. Особливості та умови ефективної організації самостійної роботи студентів.
33. Система контролю в навчальному процесі вищої школи.
34. Педагогічна етика та такт викладача вищої школи.
35. Культура вербального і невербального спілкування викладача вищої школи.
36. Основні функції та принципи організації моніторингу якості знань, умінь, навичок.
37. Види і форми організації перевірки студентів (індивідуальна, групова, фронтальна перевірка, самоконтроль, рейтингова система).
38. Форми контролю якості знань, умінь, навичок студентів (усна співбесіда, письмове, фронтальне опитування, стандартизований контроль; письмова перевірка, експрес-контроль, лабораторно-практичний контроль, тестова перевірка, колоквиуми, контрольні роботи, заліки, курсові та дипломні роботи, семесирові та державні іспити).
39. Кредитно-модульна система оцінювання студентів у вищій школі.
40. Навчання студентів у закладах вищої школи.
41. Особливості педагогічних конфліктів у вищому закладі, шляхи їх розв'язання.
42. Умови та шляхи формування студентської команди, спільноти.
43. Особливості, методи та прийоми виховного впливу викладача вищої школи на поведінку, діяльність студентів.
44. Застосування методів науково-педагогічного дослідження у вищій школі.
45. Особливості інновацій у розвитку вищої освіти у розвинутих зарубіжних країнах.
46. Досвід діяльності перших вищих навчальних закладів в Україні.
47. Форми організації навчання у вищому навчальному закладі.
48. Впровадження сучасних технологій навчання на заняттях у вищій школі.
49. Сучасні проблеми, шляхи і засоби виховання студентської молоді.
50. Психолого-педагогічні особливості студентів як суб'єктів навчання і виховання.
51. Характеристики сучасних педагогічних технологій.
52. Класифікація педагогічних технологій.
53. Професійний розвиток викладача вищої школи України.
54. Роль викладача вищої школи в нормальній якісній підготовці майбутніх фахівців певної спеціальності.
55. Гуманістична спрямованість особистості викладача.

56. Сутність, специфіка, структурні компоненти педагогічної діяльності викладача вищої школи.
57. Структурні компоненти педагогічної діяльності викладача: система взаємопов'язаних знань та вмінь: спеціальних, педагогічних, психологічних, методичних; конструктивна, організаційно-мобілізуєча, комунікативно-розвиваюча, інформаційно-орієнтувальна, дослідницька, гностична діяльність.
58. Функції викладачі. Права та обов'язки викладача.
59. Принципи, форми організації моніторингу якості освіти.
60. Види і форми перевірки знань студентів вищої школи.

Рекомендована література

Базова

1. Закон України "Про вищу освіту" 1.07.2014р. // <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>
2. Алексюк А. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: модульне навчання. - К., 1998.
3. Вітвицька С. Основи педагогіки вищої школи: Навчальний посібник/ Світлана Вітвицька,; М-во освіти і науки України, Житомирський державний пед. ун-т ім. Івана Франка . - К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 314 с.
4. Воробьєв Г.В., Рыжов О.А. Организационно-мыслительные методики в преподавании политологии. М. - 1997. – 322 с.
5. Гура О. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: Навчальний посібник/ Олександр Гура,; М-во освіти і науки України. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 223 с.
6. Політологія: Навч.-метод. комплекс: Підручник. — 2-ге вид., перероб. та доп. / За ред. проф. Ф. М. Кирилюка — К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 321 с.
7. Кузьмінський А. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник/ Анатолій Кузьмінський, - К.: Знання, 2005. - 485 с.
8. Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник/ Ред. В. І. Лозова. - Харків: Освіта. Виховання. Спорт, 2006. - 495 с.
9. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник. / Вид. друге. Доп. та перероблене.. – Суми, СумДПУ, 2009. – 122 с. Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.
10. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. - К.: ЧП, 2007. - 211 с.
11. Пометун О. І., Фрейман Г. О. Методика навчання історії в школі. – К. : Генеза, 2006. – 328 с.
12. Слєпкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навчальний посібник для магістрантів вищих навчальних закладів/ Зінаїда Слєпкань,; Ред. Л. О. Біда. - К.: Вища школа, 2005. - 238 с.
13. Фіцула М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник/ Михайло Фіцула, - К.: Академвидав, 2006. – 351.
14. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку: [моногр.] / Віктор Олександрович Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

15. Освітні реформи : місія, дійсність, рефлексія : [моногр.] / за ред.: В. Кремень, Т. Левовицький, В. Огнев'юк, С. Сисоєва. – К. : Едельвейс, 2013. – 460 с.
16. „Філософсько-методологічні засади підвищення якості вищої освіти України: європейський вимір / авт. кол.: В. Андрущенко (керівник), М. Бойченко, Л. Горбунова, І. Надольний та ін. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 220 с.
17. Шляхтун П. П.Методика викладання соціально – гуманітарних дисциплін. Навчальний посібник / Петро Шляхтун. – К.: Видавничий дім «Академія», 2011. – 224с.
18. Я. С. Гнатюк, І. М. Гоян Методика викладання філософських дисциплін. Навчальний посібник / Ярослав Гнатюк, Ігор Гоян,. – Івано –Франківськ.: «Симфонія форте», 2015. – 207с.

Додаткова

1. Авдєєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдєєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти.-К.-2001.-Вип.24.– С. 108-111
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні: Історія, Теорія: Підручник.– К.:Либідь, 1998.– 560 с.
3. Андрусишин Б. І., Гуз А.М. Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства»: підручник. – К.: Знання, 2008. — 301с.
4. Бабанский Ю.К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса.- М., 1982.-256с.
5. Барбашова І.А Дидактика: навч. посібник для ст-тів ВНЗ / І.А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 228с.
6. Барбашова І.А Загальні основи педагогіки: навч. посібник для ст-тів ВНЗ / І.А. Барбашова. – 2-е видання. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 126с.
7. Бондар В. Дидактика: підручник для студентів вищих навчальних закладів.- К.: Либідь, 2005.- 252
8. Бордовская Н.В. Педагогика: Учебник для вузов /Н.В.Бордовская, А.А.Реан. – СПб: Питер, 2000.– 304 с.
9. Ващенко Григорій, Загальні методи навчання: Підручник для педагогів. – 1-е вид.– К.: Українська Видавнича спілка, 1997.– 441 с.
10. Вишневський О І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. / О. І. Вишневський . - Вид. 3-є, доопрац. і допов. - К. : Знання, 2008. - 568
11. Вітвицька, С. С. Основи педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С.Вітвицька. - К. : Центр навчальної л-ри, 2003. - 320 с.
12. Вітвицька, С С. Практикум з педагогіки вищої школи : навч. посіб. / С.С. Вітвицька. - К. : Центр навчальної л-ри, 2005. - 398 с .
13. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи. За модульною системою навчання. – К., 2005.- 395 с.
14. Волкова Н.П Педагогіка.- К.: 2003.-575 с.
15. Голік О.Б. Педагогічна майстерність: організаційно-управлінський аспект: Навч. посібник – Донецьк: Вид-во "Ноулідж" (донецьке відділення), 2010. – 242
16. Гончаренко О. М. Права людини в Україні: навч. посіб. / О. М. Гончаренко.- К.: Знання, 2008. – 207 с.
17. Дидактика современной школы /Под ред. В.А.Онищука.- К.: Рад. Школа, 1987.- 350 с.
18. Застосування телекомунікаційних засобів у навчальному процесі (психолого-педагогічні аспекти): навчально-методичний посібник / авт. кол.; за ред. М.Л. Смульсон. – К.: Педагогічна думка, 2008. - 256 с.
19. Зеленський К.В. Рейтинг як форма індивідуального підходу до всебічного розвитку особистості / К.В.Зеленський, В.І.Козак, О.В.Синишин; /Нові технології навчання.- К.-2001.-Вип. 30.– С. 166-170

20. Законодавство України про працю : Збірник законодавчих та нормативних актів / Упоряд. М. І. Камлик.- К.: Атіка, 2003. – 944 с
21. Кайданова Л. Г., Мнушко З. М..Модульна технологія навчання. Навч.-метод. Посібник.- Харків.: Золоті сторінки, 2002.- 83 с.
22. Кашкар'юв Г.В. Методика організації правовиховної практики: навч. посібник / Г.В. Кашкар'юв. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 156с.
23. Кашкар'юв Г.В. Теоретичні та практичні аспекти компетентнісного підходу до підготовки вчителів правознавства: монографія / Г.В. Кашкар'юв. – Донецьк: Ландон-XXI, 2011. – 243с.
24. Коджаспирова Г.М. Технические средства обучения и методика их использования: учеб. пособ. для студ. высш.учеб. заведений / Г.М. Коджаспирова, К.В. Петров. – М.: Академия, 2007. – 352 с.
25. Костенко О.Б. Основи правознавства : посіб. для вступників до вищ. навч. закладів / О. Б. Костенко. – Вид. 2-ге, доповн. і переробл. – К. : Ін Юре, 2007. – 600 с.
26. Курлянд З.Н. Педагогіка вищої школи.- К.: Знання, 2009.- 387 с.
27. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник.- К.: Знання., 2005.- 485 с.
28. Максимюк С.П. Педагогіка: навч. посібник / С.П. Максимюк. – К.: Кондор, 2009. – 670с.
29. Малафіїк, І. В. Дидактика : навч. посіб. / І. В.Малафіїк. - К. : Кондор, 2005. - 400 с.
30. Мистецтво бути викладачем: Практ. посіб. / А. Брінклі, Б. Десанте, М. Флегм та ін. За ред. О.І. Сидоренка. – К.: Навчально-методичний центр „Консорціум із удосконалення менеджмент-освіти в Україні”. – 2003. – 144 с.
31. Навчальні ігри з історії та правознавства : метод. посіб. для вчителя / Закарпатський обл. ін- т післядипломної освіти ; За ред. В.І. Кобаль. - 3-є вид., доп. і перероб. - Ужгород ; Мукачєво ; Рівне ; Тернопіль ; Одеса : [б. и.], 2007. - 200 с.
32. Основи держави і права України: навч. посібник / За ред. В.В. Сухоноса (мол.). – Суми: Університетська книга, 2003. – 388с.
33. Олійник А.Ю. Правознавство.- К.: Знання., 2008.- 388 с.
34. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посібник / В. Л. Ортинський ; М-во освіти і науки України, Львівський держ. ун-т внутрішніх справ. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 С.
35. Павлов Д.М. Адміністративне право: загальна частина: конспект лекцій / Д.М. Павлов. – К.: МАУП, 2007. – 136с.
36. Подласий І.П. Педагогіка.- М.: ВЛАДОС, 2002.- 569 с.
37. Слепкань З. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі.- К., 2000.
38. Теория и практика семестрово-блочного режима и 12-бального оценивания знаний учащихся – Запорожье: Просвіта, 2000.
39. Цокур О.Я. Педагогіка вищої школи: Навчально- метод.посібник. Випуск 1. Основи наукового педагогічного дослідження / За ред. Панькова А.І. - Одеса, 2002 - С.424
40. Щекатунова, Г. Моніторинг педагогічних нововведень / Г. Щекатунова // Рідна школа. - 2009. - № 4. - С. 14-17. Шпиталенко Г. А. Основи правознавства: Навч. посіб., 5-те вид. / Г. А. Шпиталенко. — К.: Каравела, 2008. — 376 с.
41. Щербань П. М. Прикладна педагогіка.- К.: Вища школа, 2002.- 212
42. Ярошук Л.Г. Основи педагогічних вимірювань та моніторингу якості освіти: Навчальний посібник. – Луцьк, 2010. – 308с.
43. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник / В. В. Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

СТАТТІ

44. Авдєєнко А.П. Інтенсифікація навчального процесу та організація самостійної роботи студентів /А.П.Авдєєнко, Л.В.Дементій, О.Є.Поляков; /Проблеми освіти.-К.- 2001.-Вип.24.– С. 108-111

45. Андрощук Аліна . Професія юриста в країнах Європейського Союзу/ Юридичний журнал- К., 2011-34-37.
46. Величко О.Б. Гуманізація освіти та її вплив на становлення особистості студента//Проблеми освіти.-К.-2001.-Вип.24.– С. 25-29
47. Інформаційні технології і засоби навчання: зб.наук. праць / за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. – К.: Атіка, 2005. – 272 с.
48. Болонський процес: Документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.). — К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. — 169с.
49. Болонський процес: Нормативно-правові документи Болонський процес: Нормативно-правові документи / Європейський ун-т / З.І. Тимошенко (уклад.) З.І. Тимошенко (уклад.) . — К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2004. — 101с.
50. Болонський процес: проблеми реалізації у Львівській комерційній академії: Матеріали наук.-метод. конф.. — Л. : Видавництво Львівської комерційної академії, 2005. — 382с.
51. Лалак, Н. Формування професійної компетентності у майбутніх учителів як психолого-педагогічна проблема / Н. Лалак // Рідна школа. - 2009. - № 5-6. - С. 17-20.
52. Нові технології навчання: наук.-метод. зб. - вип. 61 / Ін-т інновац. технологій і змісту освіти МОН України; редкол.: О.П. Гребельник, Я.Я. Болюбаш, І.А. Шелест та ін. – К., 2010. – 185с
53. Щекатунова, Г. Моніторинг педагогічних нововведень [Текст] / Г. Щекатунова // Рідна школа. - 2009. - № 4. - С. 14-17.
54. Уліщенко, Андрій. Розвиток креативних якостей педагога в системі підвищення кваліфікації / А. Уліщенко // Освіта і управління. - 2009. - № 1. - С. 126-130. - Библиогр.: с. 130

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua/vernadsky/e-texts/archive/noos.html> - НБУ ім. В.І. Вернадського.
2. politics.ellib.org.ua/ - політологічна бібліотека.
3. www.politlogia.narod.ru/g/Gobs.htm - електронна хрестоматія політичної науки.
4. historybook.at.ua/news – книжки з історії та політики.
5. http://nnmoiseev.ru/zyat_ifo.htm - віртуальний музей.
6. philosophy.ru/library/plato/01/0.html – філософський портал.
7. <http://politics.ellib.org.ua/> - бібліотека з політики та державного управління.
8. lib.aldebaran.ru/.../kampanella.../kampanella_tommazo_gorod_solnca/ - віртуальна бібліотека.
9. socioline.ru/.../maks-veber-politika-kak-professiya-i-prizvanie-otryvki – хрестоматія з політології.
10. <http://zakon1.rada.gov.ua> – сайт Верховної Ради України.
11. <http://www.nbu.gov.ua/portal/libukr.html> – бібліотеки та інформаційні центри України.
12. <http://www.nbu.gov.ua/portal/books.html> – електронні бібліотеки.